

PEDAGOGICZNA PSYCHOLOGIA

Абдишев Д.Д.

студент II курсу

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Науковий керівник: старший викладач кафедри практичної психології

Каткова Т.А.

ОСОБЛИВОСТІ «КРИЗИ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ» В ПСИХОАНАЛІТИЧНІЙ ТЕОРІЇ

До постановки проблеми. Основний зміст та специфіку всіх сторін розвитку у підлітковому віці визначає перехід від дитинства до дорослості. У всіх напрямках відбувається становлення якісних новоутворень внаслідок перебудови організму, трансформації взаємин з дорослими та однолітками, освоєння нових способів соціальної взаємодії, змісту морально - етичних норм, розвитку самосвідомості, інтересів, пізнавальної та учбової діяльності. Не дивлячись на деякі досягнення, стан праць в сфері психоаналітичного підліткового віку залишається далеко не таким вивченим, особливо в порівнянні з вивченням раннього дитинства. Аналіз підліткового віку - одна з найбільш дискусійних проблем вікової психології.

Аналіз стану розробленості проблеми в спеціальній літературі. Згідно з базовими положеннями вікової психології, вікові кризи є необхідними етапами розвитку. Тому це питання завжди було в центрі уваги науковців (Р. Бенедикт, Ф. Василюк, Л. Виготський, Т. Драгунова, Н. Литовченко, М. Мід, Л. Орбан - Лембрик, Т. Титаренко, С. Холл та інші).

Мега дослідження полягає в теоретичному вивченні особливостей «кризи підліткового віку» з погляду психоаналізу.

Криза підліткового віку зв'язана з виникненням нового рівня самосвідомості, характерною рисою якої є поява у підлітка здібності пізнати себе як особистість з властивими лише їй якостями. Впродовж останніх 80 років ведеться теоретична суперечка щодо ролі біологічних і соціальних факторів у виникненні явищ критичного розвитку у підлітковому віці. Психоаналітики розглядали кризу підліткового віку як неминуче явище, зумовлене біологічними факторами, зокрема статевим дозріванням організму. Фрейдисти наголошують, що в цей час досягають зрілості репродуктивні органи, з'являються вторинні статеві ознаки. Якщо попередні стадії психосексуального розвитку були пов'язані з власним тілесним я, то з підліткового віку нарцисизм дитини зникає, поступаючись спрямованості сексуальних інтересів на інших людей. Вони як об'єкти сексуального задоволення сприяють розвитку чуттєвості, потягів, потреб, інтересів дорослої людини, тобто «вторинної сексуальності». За З. Фрейдом, усі люди

у ранньому підлітковому віці проходять через «гомосексуальний період», коли спалах сексуальної енергії підлітка спрямований на людину своєї статі (однолітка чи старшого). Він надає перевагу спілкуванню з ровесниками своєї статі і лише поступово об'єктом енергії лібідо стає особа протилежної статі. 3. Фрейд вважав існування кризи і комплексу специфічних особливостей підлітка явищем неминучим і універсальним через їх біологічної зумовленості. Криза підліткового віку проходить три фази: негативну - це фаза руйнування старих звичок, стереотипів; кульмінаційна - фаза загострення протиріч; пост критична - фаза формування нових структур, побудови нових стосунків.

Як добре відомо, початок психоаналітичного вивчення підліткового віку було започатковано публікацією в 1905 році праці «Три описа по теорії сексуальності», яка містила відповідний розділ. Тут пубертат був описаний як час, коли проходять зміни, які надають інфантильному сексуальному життю певну форму. Головними подіями цього періоду є: підвласнення ерогенних зон головному генітальної зони; формування нових сексуальних цілей, різних для хлопців та дівчат, та знаходження нових сексуальних об'єктів поза сім'єю. Тоді як таке уявлення пояснювало багато рис незрозумілого підліткового віку, нове положення про існування дитячого сексуального життя індивіда; після відкриття дитячої сексуальності статус підлітка змінився, його роль була зведена до періоду трансформації, переходу та моста між дифузною дитячою та геніальною дорослою сексуальністю [1;2].

В психоаналітичній теорії причиною кризи підліткового віку біологічно зумовлена, і тому є неминучою, виявляючись обов'язково у всіх підлітків. Вважається, що криза підліткового віку пов'язана з відділенням частини психіки підлітка, обумовлений батьківським впливом. Це відділення порушує цілісність дитини з батьками, послаблює його психічні структури, але разом з тим, створює передмови для його подальшої гармонізації як особистості в рамках суспільства. Криза закінчується успішно, в тому випадку, коли проходять внутрішні зміни самої особистості, змінюється її відношення або до батьків, або до самого себе, або до суспільства, коли видозмінюється її система ідеалів [2].

Висновки. Підліток характеризується суттєвими змінами в психічному і фізичному розвитку, який тісно пов'язаний з особливостями відчуття, світосприйняття та власними переживаннями, що може бути головними завданнями практичних психологів, соціальних педагогів, що може проявлятися в допомозі підліткам у соціалізації кризи цього віку.

Перспективою подальшого дослідження є поглиблене теоретичне вивчення психологічної літератури з даної проблеми.

Література:

1. Савчин М.В, Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. Посіб. - К.: Академвидав, 2005. - 360 с
2. Обухова Л.Ф. Детская возрастная психология: Учеб. Пособие - 3е изд. - М: Пед. Общество России, 2000. - 444 с.